

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання
контрольної роботи з дисципліни
«ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»

для студентів заочної форми навчання
спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету
протокол № 1 від 19.02.2020 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2020

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Економічний аналіз» для студентів заочної форми навчання за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», освітня програма «Облік, аудит і оподаткування» / уклад. Єршова Н.Ю. – Харків: НТУ «ХП», 2020. – 27 с.

Укладач Н. Ю. Єршова

Рецензент С. А. Мехович

Кафедра економічного аналізу та обліку

ВСТУП

У ринкових умовах господарювання аналітичне забезпечення постає головною умовою прийняття ефективних управлінських рішень економічними суб'єктами. Особливого значення набуває посилення ролі та значення аналітичних процедур, аналітичних інструментів як основи управління бізнесом.

Навчальна дисципліна «Економічний аналіз» належить до вибіркових дисциплін спеціальності 071 «Облік і оподаткування», освітньої програми «Облік, аудит і оподаткування».

Предметом навчальної дисципліни є результати діяльності суб'єктів господарювання.

Метою навчальної дисципліни є формування знань з теоретичних основ економічного аналізу діяльності підприємства; оволодіння сучасними аналітичними методами обробки інформації; набуття навичок організації економічного аналізу та використання аналітичної інформації в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- 1) вивчення місця та ролі економічного аналізу в управлінні діяльністю підприємства;
- 2) набуття вмінь застосовувати відповідні методи та прийоми економічного аналізу: доходів і витрат; активів; власного капіталу; фінансових результатів; інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності підприємства та ін.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- принципи та функції економічного аналізу;
- загальні та специфічні методи економічного аналізу;
- принципи побудови аналітичної роботи на підприємстві.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти:

- використовувати різні методи економічного аналізу для дослідження явищ та процесів на підприємстві;
- аналізувати та оцінювати доходи та витрати підприємства від різних видів діяльності;
- аналізувати та оцінювати стан активів та власного капіталу підприємства;
- обчислювати величини невикористаних резервів;
- визначати фінансовий стан підприємства.

Проведення економічного аналізу має сприяти поліпшенню управління підприємством через підвищення ефективності управлінських рішень, зміцненню його ринкових позицій і забезпеченню сталого розвитку.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ І ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Для студентів заочної форми навчання програма курсу передбачає контрольну роботу, метою якої є перевірка засвоєння знань, отриманих шляхом самостійного вивчення тем дисципліни, які наведені у п.3 даних методичних вказівок.

Для написання контрольної роботи студенти повинні знати:

- теоретичні основи економічного аналізу;
- загальні методологічні принципи аналізу;
- організацію аналітичної роботи на підприємстві;
- послідовність аналізу фінансів господарюючого суб'єкта;
- послідовність аналізу фінансових результатів суб'єкта господарювання.

Для написання контрольної роботи студенти повинні уміти:

- логічно відтворити господарські операції;
- правильно розуміти внутрішні взаємозв'язки, взаємозалежність і причини виникнення різноманітних факторів, які виникають у процесі аналізу;
- проводити комплексний аналіз стану фінансів господарюючих суб'єктів.

Для кращого засвоєння курсу та якісного виконання контрольної роботи рекомендується така послідовність її опрацювання:

1. Ознайомлення з навчальною програмою та змістом курсу.
2. Вивчення певних розділів підручника та іншої рекомендованої економічної літератури, що стосується теми роботи.
3. Вивчення конспекту лекцій з курсу.
4. Ознайомлення з методичними вказівками з виконання контрольної роботи.

Контрольна робота з курсу «Економічний аналіз» складається зі вступу; двох розділів: теоретичного й практичного; списку літератури. У вступі розкривається актуальність і значення економічного аналізу в практиці підприємств. Теоретичний розділ спрямований на закріплення теоретичних основ економічного аналізу, практичний – передбачає виконання розрахунків, які складаються із трьох завдань. Номери теоретичних питань студент визначає за табл. 1.

Наприклад, останні цифри залікової книжки 65. На перетині рядка 6 і стовпця 5 знаходимо: у таблиці 1 – номери теоретичних запитань 5 та 35.

Особливе значення при виконанні контрольної роботи мають грамотні аналітичні висновки, які відповідають проведеним розрахункам.

Перелік теоретичних запитань та вихідні дані для розрахункових завдань наведені у четвертому розділі даних методичних вказівок. Порядок розв'язання

завдань надано у п'ятому розділі. Розрахунки можуть бути виконані на ЕОМ з використанням табличного процесора Excel. У цьому разі всі отримані результати потрібно буде пояснити, показати роздруківки таблиць і розрахункові формули.

Таблиця 1. – Варіанти теоретичних запитань

Перед- остання цифра залі- кової кни- жки	Остання цифра залікової книжки									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
	Номери запитань									
1	1, 49	2, 48	3, 47	4, 46	5, 45	6, 44	7, 43	8, 42	9, 41	10, 40
2	11, 31	12, 32	13, 33	14, 34	15, 35	16, 36	17, 37	18, 38	19, 39	20, 50
3	30, 21	21, 12	22, 13	23, 14	24, 15	25, 16	26, 17	27, 18	28, 19	29, 30
4	31, 10	32, 22	33, 23	34, 24	35, 25	36, 26	37, 27	38, 28	39, 29	40, 20
5	41, 1	42, 2	43, 3	44, 4	45, 5	46, 6	47, 7	48, 8	49, 9	50, 11
6	1, 31	2, 32	3, 33	4, 34	5, 35	6, 36	7, 37	8, 38	9, 39	10, 40
7	11, 21	12, 22	13, 23	14, 24	15, 25	16, 26	17, 27	18, 28	19, 29	20, 30
8	30, 1	21, 2	22, 3	23, 4	24, 5	25, 6	26, 7	27, 8	28, 9	29, 10
9	31, 40	32, 39	33, 38	34, 36	35, 37	36, 35	37, 34	38, 33	39, 32	40, 31
0	41, 11	42, 12	43, 13	44, 14	45, 15	46, 16	47, 17	48, 18	49, 19	50, 20

Контрольна робота виконується рукописним або комп'ютерним способом на аркушах формату А4 (210×297 мм) через міжрядковий інтервал 1,5 або в учнівському зошиті.

Контрольна робота повинна містити титульний лист, зміст, відповіді на теоретичні запитання, вирішення розрахункового завдання, список використаних джерел.

Оформлення тексту має відповідати таким вимогам:

- не допускаються скорочення термінів за винятком загальноприйнятих;
- цифровий матеріал повинен оформлятися у вигляді таблиць, кожна з яких повинна мати назву, нумерацію в межах розділу й розміщатися після першого згадування про неї в тексті;
- формули виконуються за допомогою редактора формул, мають нумерацію в межах розділу.

Першою сторінкою контрольної роботи є титульний лист (додаток А), який включається до загальної нумерації сторінок, але номер на ній не ставиться. Таблиці нумеруються послідовно в межах завдань.

У даних методичних вказівках наведені контрольні запитання, завдання і вправи, вирішення яких допоможе студентам досконально вивчити основні теми курсу.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ЗАЛІКУ

Максимальна сума балів з дисципліни становить 100. Для допуску до заліку контрольна робота повинна бути виконана в повному обсязі. Для контрольної роботи виділено 40 % від усієї суми рейтингових балів з дисципліни. Студент, який правильно виконав контрольну роботу (КР), отримує 40 балів.

Відповідь студента на заліку оцінюється максимум у 60 балів.

Для оцінювання знань студента використовується бальна шкала:

- перше теоретичне запитання – максимум 10 балів;
- друге теоретичне запитання – максимум 10 балів;
- задача – максимум 40 балів.

За грубу помилку знімається 30 % балів, за незначну помилку – 10 % балів.

Шкала оцінювання знань та умінь наведена в табл. 2.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1

Теоретичні основи економічного аналізу

Тема 1. *Організація економічного аналізу на підприємстві*

Предмет, зміст, задачі економічного аналізу. Види економічного аналізу. Органи управління й організації економічного аналізу. Етапи економічного аналізу.

Тема 2. *Інформаційна база економічного аналізу*

Економічна інформація. Види. Система економічної інформації. Показники діяльності. Система показників економічного аналізу. Підготовка аналітичних даних. Етапи підготовки аналітичних даних.

Тема 3. *Класифікація методів та прийомів економічного аналізу*

Неформалізовані методи і прийоми аналізу. Традиційні методи економічної статистики. Методи факторного аналізу. Математико-статистичні методи вивчення зв'язків.

Тема 4. *Способи визначення впливу факторів на результативний показник у мультиплікативних моделях*

Поняття, задачі детермінованого факторного аналізу. Мультиплікативні факторні моделі. Адитивні факторні моделі. Комбіновані факторні моделі. Кратні факторні моделі. Особливості застосування методів ДФА при визначенні впливу факторів на результативний показник.

Тема 5. *Способи визначення впливу факторів на результативний показник для адитивних, кратних та комбінованих моделей*

Види та особливості комбінованих моделей. Використання розширення та скорочення факторних систем при побудові комбінованих моделей. Особливості застосування методів при визначенні впливу факторів на результативний показник в адитивних, кратних та комбінованих моделях.

Змістовий модуль 2 **Методика економічного аналізу**

Тема 6. *Аналіз доходів підприємства*

Завдання аналізу доходів. Інформаційне забезпечення аналізу доходів. Джерела інформації. Доходи від інвестиційної діяльності. Доходи від фінансової діяльності. Аналіз складу доходів. Аналіз структури доходів. Аналіз впливу факторів на формування доходів підприємства. Доходи від операційної діяльності.

Тема 7. *Аналіз витрат підприємства*

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу витрат. Джерела інформації. Аналіз складу витрат. Аналіз структури витрат. Собівартість. Види собівартості. Підзоди до аналізу собівартості продукції. Маржинальний аналіз. Аналіз впливу факторів на формування доходів та витрат підприємства.

Тема 8. *Аналіз активів підприємства*

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу активів підприємства. Аналіз складу та структури необоротних активів підприємства. Аналіз складу та структури оборотних активів підприємства. Показники оцінки ефективності використання необоротних активів. Аналіз формування і ефективності використання оборотних коштів підприємства

Тема 9. *Аналіз капіталу підприємства*

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу власного капіталу підприємства. Аналіз структури та динаміки капіталу підприємства. Аналіз власного капіталу підприємства та його складових. Аналіз позикового капіталу. Рентабельність власного капіталу. Факторний аналіз власного капіталу.

Тема 10. *Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства*

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів. Загальна оцінка показників фінансових результатів. Аналіз валового прибутку. Факторний аналіз валового прибутку. Факторний аналіз чистого прибутку.

Тема 11. *Аналіз зовнішньоекономічної діяльності*

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз обсягів, динаміки та структури зовнішньоекономічних операцій.

Тема 12. *Аналіз інвестиційної діяльності підприємства*

Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу інвестиційної діяльності. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства. Методика аналізу інвестиційних проєктів

4. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

4.1. Перелік теоретичних запитань

1. Предмет, об'єкт і види економічного аналізу.
2. Роль економічного аналізу в управлінні сучасним підприємством.
3. Метод економічного аналізу та його особливості.
4. Організація та етапи проведення економічного аналізу.
5. Основні принципи та задачі економічного аналізу.
6. Інформаційна база економічного аналізу.
7. Поняття, сутність та класифікація економічної інформації.
8. Система показників економічного аналізу.
9. Поняття, завдання та типи факторного аналізу.
10. Види детермінованих факторних моделей та способи їх перетворення.
11. Порядок проведення детермінованого факторного аналізу. Поняття елімінування у факторному аналізі.
12. Порівняння, групування, балансові зіставлення та їх використання в економічному аналізі.
13. Класифікація факторів для потреб економічного аналізу.
14. Аналіз складу та структури доходів.

15. Методика маржинального аналізу прибутку підприємства.
16. Види доходів підприємства та методи їх аналізу.
17. Аналіз витрат на 1 грн товарної продукції.
18. Аналіз структури витрат на виробництво.
19. Індеси: поняття, види, індексний метод для розрахунку впливу факторів у факторних моделях.
20. Метод ланцюгових підстановок. Сфера застосування, переваги та недоліки.
21. Метод абсолютних різниць. Сфера застосування, переваги та недоліки.
22. Метод відносних різниць. Сфера застосування, переваги та недоліки.
23. Логарифмічний метод. Сфера застосування, переваги та недоліки.
24. Інтегральний метод. Сфера застосування, переваги та недоліки.
25. Аналіз складу та структури витрат.
27. Аналіз складу та структури оборотних активів.
28. Значення, завдання та техніка аналізу рентабельності власного капіталу підприємства.
29. Аналіз факторів, які впливають на рентабельність сукупного капіталу.
30. Факторний аналіз рентабельності продукції в системі «директ-костинг».
31. Поняття та склад оборотних коштів підприємства. Джерела формування оборотних коштів підприємства і напрямки їх використання.
32. Аналіз ефективності використання оборотних коштів.
33. Завдання та інформаційне забезпечення аналізу зовнішньоекономічних операцій підприємства.
34. Аналіз динаміки і структури експортних та імпортних операцій.
35. Аналіз ефективності зовнішньоекономічних операцій.
36. Табличні та графічні методи узагальнення результатів діяльності підприємства.
37. Завдання, джерела інформації для аналізу інвестиційної діяльності підприємства.
38. Методика аналізу інвестиційних проєктів підприємства.
39. Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.
40. Система показників в економічному аналізі.
41. Аналіз рівня, динаміки та структури фінансових результатів діяльності.
42. Факторний аналіз чистого прибутку.
43. Резерви: поняття, класифікація, оцінка.
44. Аналіз розподілу та використання чистого прибутку підприємства.

45. Розрахунок критичного обсягу виробництва та запасу фінансової міцності.
46. Факторний аналіз рентабельності продукції в системі «директ-костинг».
47. Оцінка ефективності використання основних засобів підприємства.
48. Аналіз нематеріальних активів підприємства: завдання, інформаційне забезпечення, порядок проведення.
49. Методи аналізу основних засобів підприємства.
50. Узагальнення результатів економічного аналізу.

4.2. Перелік розрахункових завдань

Завдання 1

У таблиці 3 наведені дані, які характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства «А» протягом двох періодів.

Необхідно:

1. Визначити вплив ціни за реалізацію одиниці продукції, собівартості реалізації одиниці продукції, обсягу реалізації продукції на зміну рентабельності валової продукції підприємства «А».
2. Визначити питому вагу впливу зазначених факторів на рентабельність валової продукції підприємства.
3. За результатами розрахунків зробити висновки.

Таблиця 3 – Вихідні дані для аналізу валової рентабельності продукції підприємства «А» за два періоди

Остання цифра залікової книжки	Показники	Продукція А		Продукція Б		Продукція В		Продукція Г	
		Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період
1	Ціна за реалізацію одиниці продукції, грн	167,5	169,8	26,7	27,22	18,9	18,5	44,44	46,3
	Собівартість реалізації одиниці продукції, грн	120,5	141,9	20,05	23,9	15,9	14,35	31,6	39,55
	Обсяг реалізації продукції, од.	45	36	75	61	114	148	105	80

Продовження таблиці 3

Остання цифра залікової книжки	Показники	Продукція А		Продукція Б		Продукція В		Продукція Г	
		Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період
2	Ціна за реалізацію одиниці продукції, грн	10,4	10,9	13,33	13,99	7,2	7,88	15,95	15,6
	Собівартість реалізації одиниці продукції, грн	6,65	6,75	8,88	8,99	4,22	4,44	9,73	8,59
	Обсяг реалізації продукції, од.	200	250	110	134	220	250	236	208
3	Ціна за реалізацію одиниці продукції, грн	68	71	75	77	148	150	44,08	45,11
	Собівартість реалізації одиниці продукції, грн	43,2	47,1	50,8	53,6	95,97	103,05	29,27	32,1
	Обсяг реалізації продукції, од.	150	155	175	177	163	167	140	138
4	Ціна за реалізацію одиниці продукції, грн	113,55	115,12	46,8	48	27,91	28,61	39,2	39
	Собівартість реалізації одиниці продукції, грн	71,5	66,85	29,51	32,22	19,36	19,76	25,41	23,12
	Обсяг реалізації продукції, од.	50	59	85	78	94	96	80	85
5	Ціна за реалізацію одиниці продукції, грн	2,57	2,81	6,65	6,76	10,9	11,25	3,88	4,5
	Собівартість реалізації одиниці продукції, грн	1,6	1,7	4,29	4,4	7,25	7,17	2,44	3
	Обсяг реалізації продукції, од.	380	375	165	170	132	138	175	138

Продовження таблиці 3

Остання цифра залікової книжки	Показники	Продукція А		Продукція Б		Продукція В		Продукція Г	
		Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період
6	Ціна за реалізацію одиниці продукції, грн	6,88	6,95	10,55	11,2	22,4	22,75	42,89	43,33
	Собівартість реалізації одиниці продукції, грн	5,2	5,36	7,05	7,65	16,94	17,24	27,79	28,23
	Обсяг реалізації продукції, од.	679	695	550	540	670	660	380	406
7	Ціна за реалізацію одиниці продукції, грн	66	67,1	51,6	52,9	50,5	51,61	71,2	72,3
	Собівартість реалізації одиниці продукції, грн	49,77	50,05	37,47	39	35,8	37,1	50,7	52,5
	Обсяг реалізації продукції, од.	150	165	105	95	110	125	120	115
8	Ціна за реалізацію одиниці продукції, грн	3,43	3,75	6,92	7,23	12,8	12,5	18,4	19,18
	Собівартість реалізації одиниці продукції, грн	2,95	2,9	4,1	3,92	8,3	7,55	15,25	12,82
	Обсяг реалізації продукції, од.	350	320	250	290	450	525	442	448
9	Ціна за реалізацію одиниці продукції, грн	136	133	266	280	88	101	99	105
	Собівартість реалізації одиниці продукції, грн	99,5	99,55	187	193	68	75	92,5	97,8
	Обсяг реалізації продукції, од.	55	50	80	85	140	145	118	89

Закінчення таблиці 3

Остання цифра залікової книжки	Показники	Продукція А		Продукція Б		Продукція В		Продукція Г	
		Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період
0	Ціна за реалізацію одиниці продукції, грн	5,71	6,1	13,6	15,4	7,35	7,49	10,8	11,95
	Собівартість реалізації одиниці продукції, грн	3,98	4,03	9,58	10,28	5,45	5,21	7,58	7,9
	Обсяг реалізації продукції, од.	835	841	975	932	655	710	600	690

Завдання 2

За наведеними у табл. 4 даними, які характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства «А» протягом двох періодів, необхідно:

1. Проаналізувати вплив ціни за реалізацію одиниці продукції, собівартості реалізації одиниці продукції, обсягу реалізації продукції на рівень витрат на 1 грн товарної продукції по підприємству.

2. Визначити питому вагу впливу вказаних факторів на зміну витрат на 1 грн товарної продукції по підприємству.

3. За результатами розрахунків зробити висновки.

Таблиця 4 – Вихідні дані для аналізу витрат на 1 грн товарної продукції підприємства «А» за два періоди

Остання цифра залікової книжки	Показники	Продукція А		Продукція Б		Продукція В		Продукція Г	
		Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період
1	Ціна реалізації од. прод., грн	167,5	169,8	26,7	27,22	18,9	18,5	44,44	46,3
	Собівартість реалізації од. прод., грн	120,5	141,9	20,05	23,9	15,9	14,35	31,6	39,55
	Обсяг реалізації, од.	45	36	75	61	114	148	105	80

Продовження таблиці 4

Остання цифра залікової книжки	Показники	Продукція А		Продукція Б		Продукція В		Продукція Г	
		Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період
2	Ціна реалізації од. прод., грн	10,4	10,9	13,33	13,99	7,2	7,88	15,95	15,6
	Собівартість реалізації од. прод., грн	6,65	6,75	8,88	8,99	4,22	4,44	9,73	8,59
	Обсяг реалізації, од.	200	250	110	134	220	250	236	208
3	Ціна реалізації од. прод., грн	68	71	75	77	148	150	44,08	45,11
	Собівартість реалізації од. прод., грн	43,2	47,1	50,8	53,6	95,97	103,05	29,27	32,1
	Обсяг реалізації, од.	150	155	175	177	163	167	140	138
4	Ціна реалізації од. прод., грн	113,55	115,12	46,8	48	27,91	28,61	39,2	39
	Собівартість реалізації од. прод., грн	71,5	66,85	29,51	32,22	19,36	19,76	25,41	23,12
	Обсяг реалізації, од.	50	59	85	78	94	96	80	85
5	Ціна реалізації од. прод., грн	2,57	2,81	6,65	6,76	10,9	11,25	3,88	4,5
	Собівартість реалізації од. прод., грн	1,6	1,7	4,29	4,4	7,25	7,17	2,44	3
	Обсяг реалізації, од.	380	375	165	170	132	138	175	138
6	Ціна реалізації од. прод., грн	6,88	6,95	10,55	11,2	22,4	22,75	42,89	43,33
	Собівартість реалізації од. прод., грн	5,2	5,36	7,05	7,65	16,94	17,24	27,79	28,23
	Обсяг реалізації, од.	679	695	550	540	670	660	380	406
7	Ціна реалізації од. прод., грн	66	67,1	51,6	52,9	50,5	51,61	71,2	72,3
	Собівартість реалізації од. прод., грн	49,77	50,05	37,47	39	35,8	37,1	50,7	52,5
	Обсяг реалізації, од.	150	165	105	95	110	125	120	115

Закінчення таблиці 4

Остання цифра залікової книжки	Показники	Продукція А		Продукція Б		Продукція В		Продукція Г	
		Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період	Базовий період	Звітний період
8	Ціна реалізації од. прод., грн	3,43	3,75	6,92	7,23	12,8	12,5	18,4	19,18
	Собівартість реалізації од. прод., грн	2,95	2,9	4,1	3,92	8,3	7,55	15,25	12,82
	Обсяг реалізації, од.	350	320	250	290	450	525	442	448
9	Ціна реалізації од. прод., грн	136	133	266	280	88	101	99	105
	Собівартість реалізації од. прод., грн	99,5	99,55	187	193	68	75	92,5	97,8
	Обсяг реалізації, од.	55	50	80	85	140	145	118	89
0	Ціна реалізації од. прод., грн	5,71	6,1	13,6	15,4	7,35	7,49	10,8	11,95
	Собівартість реалізації од. прод., грн	3,98	4,03	9,58	10,28	5,45	5,21	7,58	7,9
	Обсяг реалізації, од.	835	841	975	932	655	710	600	690

Завдання 3

У табл. 5 наведені вихідні дані для аналізу фондовіддачі основних засобів на підприємстві «А».

Необхідно:

1. Визначити та розрахувати вплив факторів на зміну фондовіддачі основних засобів підприємства:

- кількості робочих днів в аналізованому періоді;
- коефіцієнта змінності роботи обладнання;
- середньої тривалості однієї верстато-зміни;
- питомої ваги активної частини основних засобів у складі основних засобів;
- питомої ваги діючого обладнання у складі активної частини основних засобів;
- середнього випуску продукції за одну машино-годину;
- середньої вартості одиниці діючого обладнання;

2. Визначити питому вагу впливу вказаних факторів на зміну фондівдачі основних засобів підприємства.

3. За результатами розрахунків зробити висновки.

Таблиця 5 – Вихідні дані для аналізу фондівдачі основних засобів на підприємстві «А»

Показник	Позначення	Остання цифра залікової книжки			
		1		2	
		1-й рік	2-й рік	1-й рік	2-й рік
1. Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	ОЗ	21300	23643	21400	24268
2. Середньорічна вартість активної частини основних засобів, у т.ч. діючого обладнання, тис. грн	Оза	10660	11672	10710	12050
	Озд	5330	5863	5355	6051
3. Кількість робочих днів, дн.	Д	261	265	263	258
4. Середньорічна кількість одиниць діючого обладнання, од.	к	450	475	440	460
5. Кількість відпрацьованих верстатозмін усім обладнанням, вер.-зм.	Тзм	139766	142302	151593	163244
6. Кількість відпрацьованих машино-годин усім обладнанням, тис. маш.-год.	Тм	1062	1153	1155	1340
7. Обсяг товарної продукції, тис. грн	ТП	24069	27899	24396	28879
Показник	Позначення	Остання цифра залікової книжки			
		3		4	
		1-й рік	2-й рік	1-й рік	2-й рік
1. Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	ОЗ	20000	22800	21600	18360
2. Середньорічна вартість активної частини основних засобів, у т.ч. діючого обладнання, тис. грн	Оза	10000	11200	12960	14450
	Озд	5000	5625	9072	10400
3. Кількість робочих днів, дн.	Д	260	265	262	258
4. Середньорічна кількість одиниць діючого обладнання, од.	к	420	441	420	443
5. Кількість відпрацьованих верстатозмін усім обладнанням, вер.-зм.	Тзм	130494	131006	143052	161955
6. Кількість відпрацьованих машино-годин усім обладнанням, тис. маш.-год.	Тм	1000	1100	1116	1331
7. Обсяг товарної продукції, тис. грн	ТП	22000	25992	25056	22583

Продовження таблиці 5.

Показник	Позна- на- чення	Остання цифра залікової книжки			
		5		6	
		1-й рік	2-й рік	1-й рік	2-й рік
1. Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	ОЗ	20400	23358	21200	23638
2. Середньорічна вартість активної частини основних засобів, у т.ч. діючого обладнання, тис. грн	Оза Озд	10230 5115	11520 5785	10600 5300	11533 5793
3. Кількість робочих днів, дн.	Д	261	264	261	264
4. Середньорічна кількість одиниць діючого обладнання, од.	к	460	483	460	483
5. Кількість відпрацьованих верстатозмін усім обладнанням, вер.-зм.	Тзм	142271	157146	148874	164439
6. Кількість відпрацьованих машино-годин усім обладнанням, тис. маш.-год.	Тм	1095	1303	1123	1330
7. Обсяг товарної продукції, тис. грн	ТП	23256	27562	23744	27420
Показник	Позна- на- чення	Остання цифра залікової книжки			
		7		8	
		1-й рік	2-й рік	1-й рік	2-й рік
1. Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	ОЗ	20900	23617	20800	23608
2. Середньорічна вартість активної частини основних засобів, у т.ч. діючого обладнання, тис. грн	Оза Озд	10450 5225	11390 5721	10440 5220	11920 5987
3. Кількість робочих днів, дн.	Д	266	261	260	263
4. Середньорічна кількість одиниць діючого обладнання, од.	к	490	515	500	524
5. Кількість відпрацьованих верстатозмін усім обладнанням, вер.-зм.	Тзм	162925	159618	154180	169983
6. Кількість відпрацьованих машино-годин усім обладнанням, тис. маш.-год.	Тм	1230	1298	1189	1416
7. Обсяг товарної продукції, тис. грн	ТП	23826	27868	23504	27621
Показник	Позна- на- чення	Остання цифра залікової книжки			
		9		0	
		1-й рік	2-й рік	1-й рік	2-й рік
1. Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	ОЗ	21000	23115	20700	24178
2. Середньорічна вартість активної частини основних засобів, у т.ч. діючого обладнання, тис. грн	Оза Озд	10060 5030	11317 5684	10310 5155	11805 5928
3. Кількість робочих днів, дн.	Д	261	265	259	264
4. Середньорічна кількість одиниць діючого обладнання, од.	к	430	449	490	516
5. Кількість відпрацьованих верстатозмін усім обладнанням, вер.-зм.	Тзм	134676	135643	153688	158369
6. Кількість відпрацьованих машино-годин усім обладнанням, тис. маш.-год.	Тм	1050	1150	1174	1305
7. Обсяг товарної продукції, тис. грн	ТП	22311	26582	23504	27621

5. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

5.1. Вказівки до виконання завдання 1

1. Заповнити аналітичну таблицю (табл. 6) та розрахувати показники динаміки

Показники	Плановий період	Фактичний період	Абсолютний приріст	Темп зростання, %	Темп приросту, %
Валовий дохід від реалізації продукції, грн					
Собівартість реалізації, грн					
Валова рентабельність продукції, %					

2. Визначити вплив факторів на зміну рентабельності продукції. Формула для розрахунку рентабельності продукції є моделлю для факторного аналізу:

$$R = \frac{\sum_{i=1}^n N_i \cdot (Ц_i - C_i)}{N_i \cdot C_i} \cdot 100\%,$$

де R – рентабельність продукції, %; N_i – обсяг реалізації одиниці i -го виду продукції, од.; C_i – собівартість реалізації одиниці i -го виду продукції, грн.

Розрахунок зміни рентабельності продукції за рахунок різних факторів здійснюється методом ланцюгових підстановок.

3. Розрахувати питому вагу впливу кожного фактора на загальну зміну рентабельності продукції:

$$y_i = \frac{\Delta R_i}{\Delta R} \cdot 100 \%,$$

де y_i – питома вага впливу i -го фактора на загальну зміну рентабельності продукції, %.

5.2. Вказівки до виконання завдання 2

1. Заповнити аналітичну таблицю (див. табл. 6) та розрахувати показники динаміки.

2. Визначити вплив факторів на зміну рівня витрат на 1 грн товарної продукції по підприємству.

Розрахувати рівень витрат на 1 грн товарної продукції по підприємству як відношення загальної суми витрат на виробництво продукції до обсягу реалізації за діючими цінами:

$$P_B = \frac{\sum_{i=1}^n N_i \cdot C_i}{\sum_{i=1}^n N_i \cdot \Pi_i},$$

де P_B – рівень витрат на 1 грн товарної продукції, грн; C_i – собівартість одиниці товарної продукції, грн; N_i – кількість продукції в натуральних одиницях, од; Π_i – ціна одиниці i -го виду товарної продукції, грн; n – кількість одиниць номенклатурного ряду.

Провести загальний факторний аналіз витрат на 1 грн товарної продукції. Результати оформити у таблицю (табл. 7).

Таблиця 7 – Загальний факторний аналіз витрат на 1 грн товарної продукції

Показники	Позн	План	План, перерахований на фактичний випуск товарної продукції	Фактично зроблено продукції при фактичній собівартості
Товарна продукція в оптових цінах, тис. грн	ТП	$ТП_{пл} = \sum_{i=1}^m N_{пл_i} \cdot \Pi_{пл_i}$	$ТП' = \sum_{i=1}^m N_{\Phi_i} \cdot \Pi_{пл_i}$	$ТП_{\Phi} = \sum_{i=1}^m N_{\Phi_i} \cdot \Pi_{\Phi_i}$
Собівартість товарної продукції, тис. грн	С	$C_{пл} = \sum_{i=1}^m N_{пл_i} \cdot C_{пл_i}$	$C' = \sum_{i=1}^m N_{\Phi_i} \cdot C_{пл_i}$	$C_{\Phi} = \sum_{i=1}^m N_{\Phi_i} \cdot C_{\Phi_i}$
Рівень витрат на 1 грн товарної продукції, грн / грн	P_B	$P_{B_{пл}} = \frac{C_{пл}}{ТП_{пл}}$	$P_{B'} = \frac{C'}{ТП'}$	$P_{B_{\Phi}} = \frac{C_{\Phi}}{ТП_{\Phi}}$

Потрібно:

а) розрахувати вплив обсягу товарної продукції (фактор 1) та зміни структури продукції (фактор 2) на зміну витрат на 1 грн товарної продукції:

$$\Delta P_{B_{1,2}} = P_{B'} - P_{B_{пл}};$$

б) розрахувати вплив собівартості (фактор 3) та цін на готову продукцію (фактор 4) на зміну витрат на 1 грн товарної продукції:

$$\Delta P_{B_{3,4}} = P_{B_{\Phi}} - P_{B'};$$

в) розрахувати загальну зміну витрат на 1 грн товарної продукції за рахунок впливу усіх факторів:

$$\Delta P_B = P_{B_{\Phi}} - P_{B_{пл}} = \Delta P_{B_{1,2}} - \Delta P_{B_{3,4}}.$$

3. Розрахувати питому вагу впливу кожного фактора на зміну витрат на 1 грн товарної продукції:

$$y_i = \frac{\Delta P_{B_i}}{\Delta P_B} \cdot 100\% .$$

5.3. Вказівки до виконання завдання 3

1. Заповнити аналітичну таблицю (див. табл. 6) та розрахувати показники динаміки.

2. Визначити вплив факторів на зміну фондівдачі основних засобів підприємства. Для факторного аналізу фондівдачі рекомендується використовувати мультиплікативну модель, отриману шляхом перетворення формули фондівдачі способами розширення й подовження:

$$\Phi_B = D \cdot K_{зм} \cdot \frac{T_m}{T_{зм}} \cdot \frac{O_{3a}}{O_3} \cdot \frac{O_{3d}}{O_{3a}} \cdot \frac{TP}{T_m} \cdot \frac{k}{O_{3d}}$$

Наведена модель показує, що на фондівдачу основних засобів впливають такі фактори:

- 1) кількість робочих днів в аналізованому періоді D ;
- 2) коефіцієнт змінності роботи обладнання $K_{зм}$, де $K_{зм} = \frac{T_{зм}}{D \cdot k}$;
- 3) середня тривалість однієї верстато-зміни m , де $m = \frac{T_m}{T_{зм}}$;
- 4) питома вага активної частини основних засобів P_{Ba} , де $P_{Ba} = \frac{O_{3a}}{O_3}$;
- 5) питома вага діючого обладнання в складі активної частини основних засобів P_{Bd} , де $P_{Bd} = \frac{O_{3d}}{O_{3a}}$;
- 6) середній випуск продукції за одну машино-год TP_m , де $TP_m = \frac{TP}{T_m}$;
- 7) середня вартість одиниці діючого обладнання B , де $B = \frac{k}{O_{3d}}$.

Розрахунок впливу перерахованих факторів на зміну фондівдачі здійснити методом ланцюгових підстановок, для чого можна використовувати допоміжну табл. 8, яка повинна містити числові значення відповідних показників.

Таблиця 8 – Порядок виявлення величини впливу факторів на фондовіддачу основних засобів підприємства методом ланцюгових підстановок

Значення факторів							Фв	Вплив факторів на зміну фондовіддачі
Д	Кзм	<i>m</i>	ПВа	ПВд	ТПм	В		
планове	планове	планове	планове	планове	планове	планове	Фв ₀	–
фактичне	планове	планове	планове	планове	планове	планове	Фв'	Фв' – Фв ₀
фактичне	фактичне	планове	планове	планове	планове	планове	Фв''	Фв'' – Фв'
фактичне	фактичне	фактичне	планове	планове	планове	планове	Фв'''	Фв''' – Фв''
фактичне	фактичне	фактичне	фактичне	планове	планове	планове	Фв''''	Фв'''' – Фв'''
фактичне	фактичне	фактичне	фактичне	фактичне	планове	планове	Фв'''''	Фв''''' – Фв''''
фактичне	фактичне	фактичне	фактичне	фактичне	фактичне	планове	Фв''''''	Фв'''''' – Фв'''''
фактичне	фактичне	фактичне	фактичне	фактичне	фактичне	фактичне	Фв ₁	Фв ₁ – Фв''''''

Для оцінки правильності розрахунків необхідно перевірити баланс відхилень:

$$\Delta\Phi_{\text{В}} = \Delta\Phi_{\text{Вфакт}} - \Delta\Phi_{\text{Вплан}};$$

$$\Delta\Phi_{\text{В}} = \Delta\Phi_{\text{В}}(\text{Д}) + \Delta\Phi_{\text{В}}(m) + \Delta\Phi_{\text{В}}(\text{ПВа}) + \Delta\Phi_{\text{В}}(\text{ПВд}) + \Delta\Phi_{\text{В}}(\text{ТПм}) + \Delta\Phi_{\text{В}}(\text{В})$$

3. Розрахувати питому вагу впливу кожного фактора на зміну фондовіддачі основних засобів:

$$y_i = \frac{\Delta\Phi_{\text{В}i}}{\Delta\Phi_{\text{В}}} \cdot 100\% .$$

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Яцків М. І. Теорія економічного аналізу: підручник / М. І. Яцків. – Львів: Світ, 1993. - 216 с.
2. Пономаренко О.І. Сучасний економічний аналіз : у 2-х ч.: навч. посібник. Ч. 2. Макроекономіка / О. І. Пономаренко, М. О. Перестюк, В. М. Бурим. – Київ: Вища шк., 2004. - 207 с.
3. Македон В. В. Бізнес-планування: навч. посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009.
4. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація: навч. посібник / В. М. Гєєць [та ін.] ; за ред. А. А. Мазаракі. – Київ: КНТЕУ, 2011.
5. Панков В. А. Контролінг і бюджетування фінансово-господарської діяльності підприємства: навч. посібник / В. А. Панков, С. Я. Єлецьких, Н. М. Михайличенко – Київ: Центр навчальної літератури, 2007.
6. Приймак В. І. Математичні методи економічного аналізу: навч. посібник / В. І. Приймак. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009.
7. Мехович С. А. Економічний аналіз: підручник / С. А. Мехович, В. М. Тимофєєв, І. М. Погорєлов та ін. – Харків: Віровець А. П.: Апостроф, 2009.
8. Шевчук В. О. Аналіз господарської діяльності : навч. посібник / В. О. Шевчук, О. В. Коновалова, В. П. Пантелєєв. – Київ: Інформ.-аналіт. агенство, 2011.
9. Телишевська Л. І. Інвестиційний аналіз: навч. посібник / Л. І. Телишевська, В. І. Успенко. – Харківський держ. техн. ун-т будівництва та архітектури. Харків: Бурун Книга, 2011.
10. Афанасьєв М.В. Економічна діагностика: навч.-метод. посібник / М. В. Афанасьєв, Г. В. Білоконенко. – Харківський нац.економічний ун-т. Харків: ІНЖЕК, 2007. – 296 с.

Допоміжна

11. Обоснование организационно-экономических решений в дипломных работах / учебно-метод. пособ. / Мехович С. А., Смоловик Р. Ф., Ершова Н. Ю., Погорелов І. М., Фадеев А. В. – Харків: НТУ «ХПІ», 2011.

12. Єршова Н. Ю. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Економічний аналіз» для студентів усіх форм навчання спеціальності «Облік і оподаткування» / Н. Ю. Єршова – Харків: 2020, 90 с.

13. Єршова Н. Ю. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Економічний аналіз» для студентів усіх форм навчання спеціальності «Облік і оподаткування» / Н. Ю. Єршова – Харків: 2020, 20 с.

14. Доля В. Т. Модели и методы анализа производительности ресурсов предприятия: учеб.-метод. пособ. / В. Т. Доля – Харьков: ХГАГХ, 1997. – 104 с.

15. Приймак В. І. Математичні методи економічного аналізу: навч. посібник / В. І. Приймак – Львівський нац. ун-т. – Київ: Центр навчальної літ-ри, 2009. – 296 с.

16. Болюх М. А. Збірник задач з курсу «Економічний аналіз»: навч. посібник / М. А. Болюх, М. І. Горбаток – Київський нац. екон. ун-т. – Київ: КНЕУ, 2002. – 232 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

17. Електронні каталоги інформаційних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.analitik.ru>.

18. Інформаційно-пошукова система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://inpos.com.ua>.

19. Пошукові служби Інтернет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kinder.mkxat.net/pages/libfndix/inetfind.htm>.

20. Сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

21. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.me.gov.ua>

22 Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.minfm.gov.ua>

Додаток А
Титульний аркуш контрольної роботи

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра економічного аналізу та обліку
(повна назва кафедри, циклової комісії)

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з Економічного аналізу
(назва дисципліни)

Студента (ки) ____ курсу _____ групи

Спеціальності
Облік і оподаткування
Освітня програма
«Облік, аудит і оподаткування»

(прізвище та ініціали)

Перевірив _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Харків – 202_ рік

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Загальні вимоги до виконання і оформлення контрольної роботи	4
2. Критерії оцінювання виконання контрольної роботи та іспиту (заліку)...	6
3. Програма дисципліни.....	6
4. Завдання до контрольної роботи.....	8
4.1. Перелік теоретичних питань.....	8
4.2. Перелік розрахункових завдань.....	10
5. Вказівки до виконання завдань.....	18
Список літератури.....	22
Додаток А.....	24

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольної роботи з дисципліни
«ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»

для студентів заочної форми навчання
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»

Укладач

ЄРШОВА Наталя Юріївна

Відповідальний за випуск

проф. Якименко-Терещенко Н. В.

Роботу до видання рекомендував

проф. Міщенко В. Я.

Редактор

Самініна О. С.

План 2020 р., поз. 42

Підп. до друку. 2020. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.

Riso-друк. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. 5,1. Наклад 50 прим.

Зам. № .

Видавець

Видавничий центр НТУ «ХП»,

Свідоцтво про державну реєстрацію, ДК № 5478 від 21.08.2017 р.

61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Друкарня: